

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

заступник ректора ХНАДУ

професор _____ Гладкий І.П.

“ ___ ” _____ 20__ року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ЕТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)

підготовки

магістр

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань

01 «Освіта»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність

015.13 Професійна освіта (Метрологія, стандартизація та сертифікація), 015.20 Професійна освіта (Транспорт)

шифр _____)

(за ОПП чи № навчального плану)

2017 рік

Розроблено та внесено: кафедрою економічної теорії та права

(повне найменування кафедри)

Розробники програми: к.ю.н., доцент Остапенко О.Г.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № 9 від “31” січня 2017 р.

(номер)

(та дата протоколу)

Завідуючий кафедрою к.є.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шершенюк О.М.

(підпис)

(ПІБ завідувача кафедри)

“Узгоджено”¹

Завідуючий кафедри педагогіки

і психології професійної підготовки

(назва випускної кафедри)

доцент

(вчене звання)

(підпис)

Бондаренко В.В.

(ПІБ завідувача кафедри)

“ ”

(день)

(місяць)

20 року

(рік)

“Узгоджено”

Декан автомобільного факультету

(повна назва факультету, де читається дисципліна)

професор

(вчене звання)

Сарасв О.В.

(підпис)

(ПІБ декана)

“ ”

(день)

(місяць)

20 року

(рік)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

¹ якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох напрямів підготовки (спеціальностей), то узгодження робиться з кожною випускаючою кафедрою

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Правові основи та етика підприємницької діяльності» складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального плану підготовки напряму (спеціальності) 01 «Освіта» – магістр

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня) (назва напряму для бакалавра (спеціальності для магістра))

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є: підготовка фахівців у галузі правових знань, і на цій основі забезпечити свідоме і ґрунтовне використання положень господарського (підприємницького) права у практичній діяльності майбутніх фахівців.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є основні принципи визначення місця та ролі господарського (підприємницького) права у врегулюванні суспільних відносин.

1.3. **Основними завданнями** вивчення навчальної дисципліни є: засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів студентів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності; формування правосвідомості та правової культури, ознайомлення з порядком вирішення господарських спорів, формування вмінь і навичок користування нормативно-правовими актами та складання процесуальних документів при вирішенні господарських спорів.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- джерела та систему підприємницького права;
- поняття, принципи, ознаки підприємницької діяльності;
- поняття, види та форми організаційно-правових форм суб'єктів господарювання;
- порядок державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців;
- порядок припинення суб'єктів підприємництва;
- загальну характеристику та стадії банкрутства;
- підстави та види господарсько-правової відповідальності;
- поняття та види господарсько-правових санкцій;
- механізм захисту прав суб'єктів господарювання тощо.

вміти:

тлумачити положення норм Конституції України та інших нормативно-правових актів, що регулюють правові відносини (які є предметом регулювання окремих галузей права);

застосовувати норми чинного законодавства під час вирішення конкретних питань;

складати претензії та позовні заяви;

орієнтуватися у визначеннях та термінології господарського права для того, щоб грамотно використовувати теоретичні знання на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Правові основи та етика підприємницької діяльності» ґрунтується на знаннях, вміннях та навичках, сформованих при вивченні «Правознавства», «Основ економічної теорії»; всі знання, вміння і навички, отриманні після її вивчення, необхідні студенту для застосування їх на практиці та формування здібностей у вирішенні певних задач за призначенням – все це становить основу майбутньої професійної діяльності.

(вказати які дисципліни передують її вивчення, та які подальші дисципліни потребують її вивчення)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання ²
Кількість кредитів - <u>3</u> Кількість годин - <u>90</u>	за вибором студента (нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)	
Семестр викладання дисципліни	<u>10</u> (порядковий номер семестру)	- (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	залік (залік, екзамен)	
Розподіл часу:		
- лекції (годин)	<u>16</u>	
- практичні, семінарські (годин)	<u>16</u>	
- лабораторні роботи (годин)	—	
- самостійна робота студентів (годин)	<u>58</u>	
- курсовий проект (годин)	—	
- курсова робота (годин)	—	
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	—	

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Підприємницьке право: загальна частина

Тема 1. Підприємницьке право та підприємницьке законодавство

Підприємницьке право як комплексна галузь права: предмет і метод підприємницького права.

Загальна характеристика підприємницьких правовідносин, їх види.

Принципи підприємницького права (використання загальноправових, галузевих принципів, принципів окремих правових інститутів).

Система підприємницького права: загальна характеристика. Джерела підприємницького права: звичаї та нормативно-правові акти.

Загальна характеристика підприємницького законодавства. Локальні нормативно-правові акти. Аналогія права та аналогія закону. Використання інтерпретаційних норм для регулювання підприємницьких правовідносин.

Тема 2. Поняття підприємництва.

Загальна характеристика господарської діяльності, її види.

Передумови реалізації права на заняття підприємницькою діяльністю.

Поняття, ознаки та види підприємництва.

Принципи підприємницької діяльності.

Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.

Тема 3. Суб'єкти підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми суб'єктів підприємництва).

² Якщо дисципліна на заочній (дистанційній) формі навчання не викладається, то графа "заочна форма навчання" відсутня.

Поняття та ознаки суб'єктів господарювання. Підприємницька правосуб'єктність (правоздатність та дієздатність). Види суб'єктів господарювання.

Сутність організаційно-правової форми підприємницької діяльності. Підприємницька діяльність фізичних осіб-підприємців. Загальна характеристика юридичних осіб, їх види.

Правовий статус підприємств. Правовий статус господарських товариств. Правовий статус об'єднань підприємств.

Тема 4. Легалізація суб'єктів підприємницької діяльності.

Поняття, види та етапи легалізації. Державна реєстрація юридичних осіб. Державна реєстрація фізичних осіб-підприємців.

Загальна характеристика реєстрації змін та доповнень до засновницьких документів та відомостей про фізичну особу-підприємця. Загальна характеристика підстав реєстрації припинення юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Загальна характеристика ліцензування.

Тема 5. Припинення суб'єктів підприємництва.

Поняття, підстави, способи та форми припинення суб'єктів підприємництва. Реорганізація суб'єктів підприємництва. Ліквідація платоспроможних юридичних осіб.

Банкрутство суб'єктів підприємництва: підстави, процедура, черговість задоволення вимог кредиторів. Санація. Ліквідаційна процедура.

Тема 6. Право власності. Правовий режим майна суб'єктів господарювання.

Поняття власності та права власності. Зміст права власності. Підстави набуття та припинення права власності. Види (форми) власності.

Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Право господарського відання та оперативного управління.

Тема 7. Господарсько-правові зобов'язання та господарські договори.

Поняття, види та підстави господарських зобов'язань. Поняття, зміст, види та порядок укладання господарських договорів. Зміна та розірвання господарських договорів.

Принципи виконання господарських договорів.

Способи забезпечення господарських зобов'язань: загальна характеристика.

Тема 8. Загальна характеристика господарсько-правової відповідальності та господарсько-правових санкцій.

Поняття та підстави господарсько-правової відповідальності. Господарські правопорушення. Види господарсько-правових санкцій та їх характеристика.

Розділ 2. Підприємницьке право: особлива частина

Тема 9. Контроль за здійсненням підприємницької діяльності.

Поняття, види та форми контролю за здійсненням господарської діяльності. Ревізії та перевірки.

Правовий статус Антимонопольного комітету в Україні.

Тема 10. Захист прав суб'єктів підприємництва.

Статус господарських судів в Україні, їх система і повноваження.

Досудове врегулювання господарських спорів.

Підвідомчість та підсудність справ господарському суду.

Загальна характеристика позовної давності: поняття, види, початок перебігу, зупинення, переривання та відновлення позовної давності.

Розгляд та вирішення справ господарськими судами.

Тема 11. Загальна характеристика договорів про передачу майна у власність.

Договори про передачу майна у власність: поняття, види, характеристика.

Договір купівлі-продажу.

Договір поставки. Договір міни (бартеру).

Договір контрактації сільськогосподарської продукції.

Тема 12. Загальна характеристика договорів про передачу майна у користування.

Договори про передачу майна у користування: поняття, види характеристика. Договір оренди, його види. Лізинг. Договір позички.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова

Цивільне право України : Академ. курс: У 2-х т.: Підручник / Нац. акад. наук України ; Ред. Я.М. Шевченко. - К. : Ін Юре, 2004. - 406 с. - ISBN 966-313-008-3 Т.2 : Особлива частина

Цивільне право України : підручник : у 2-х кн. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. - 2-е вид., доп. і перероб. - К. : Юрінком Інтер, 2005. - 736 с. - ISBN 966-667-120-4 Кн. 1

Цивільне право України : підручник : у 2-х кн. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. - 2-ге вид., доп. і перероб. - К. : Юрінком Інтер, 2005. - 640 с. - ISBN 966-667-121-2 Кн. 2

Щербина, В. С. Господарське право : навч. посіб. / В. С. Щербина. - 3-тє вид., перероб. та доп. - К. : Юрінком Інтер, 2006. - 656 с. - ISBN 966-667-232-4

Понікаров, В. Д. Цивільне право : навч. посіб. для студ. вузів / В. Д. Понікаров, С. М. Попова, Д. В. Назаренко. - К. : Центр навч. л-ри, 2007. - 196 с. - ISBN 978-966-364-497-4

Остапенко, О. Г. Господарське законодавство та претензійно-позовна робота : конспект лекцій / О. Г. Остапенко, О. М. Перунова ; М-во освіти і науки України ; ХНАДУ. - Х. : ХНАДУ, 2009. - 174 с.

Господарський кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 лют. 2011 р. : (офіц. текст). - К. : Вид. Паливода А. В., 2011. - 189 с. - (Кодекси України). - ISBN 978-966-437-062-9

Цивільний кодекс України : станом на 15 лист. 2010 р. - Х. : Одиссей, 2010. - 368 с. - (Закони України). - ISBN 978-966-633-873-3

Селезень, С. В. Господарське законодавство : конспект лекцій / С. В. Селезень ; М-во освіти і науки України; ХНАДУ. - Х. : ХНАДУ, 2008. - 147 с.

Допоміжна

1. Господарське право: Практикум / В.С. Щербіна, Г.В. Пронська, О.М. Вінник та інші; За заг. ред. В.С. Щербіни. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 320 с.
2. Цивільне право України: Підручник у 2 т. /За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Я. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004.
3. Підприємницьке право: Практикум /Л.В. Ніколаєва, О.В. Старцев, П.М. Пільчук, О.О. Бакалінська. – К.: Істина, 2002. – 200 с.
4. Конституція України: Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
6. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18-22. – Ст. 144.
7. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №49. – Ст. 682.
8. Закон України “Про ліцензування господарської діяльності” від 02.03.2015 р. № 222-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 23. – Ст. 158.
9. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23.02.2006 р. № 1201-XII //Відомості Верховної Ради України. – 2006. – №31. – Ст. 268.
- 10.Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №51. – Ст. 292.
- 11.Закон України “Про захист прав споживачів” від 12.05.1991 р. № 1023-XII //Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №30. – Ст. 379.
- 12.Закон України “Про оренду державного та комунального майна” від 10.04.1992р. № 2269-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №30. – Ст.416.
13. Закон України “Про холдингові компанії в Україні” від 15 березня 2006 р. № 3528-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 34. – Ст. 291.
- 14.Господарський процесуальний кодекс від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
- 15.Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991 р. № 1576-XII //Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №49. – Ст. 682.
- 16.Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань” від 15.05.2003 р. № 1755-IV (в ред. від 26.22.2015 р. № 835-VIII) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263. (Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 2. – Ст. 17.)
- 17.Закон України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень” від 01.07.2004 р. № 1952-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №51. – Ст. 553.
- 18.Закон України “Про іпотеку” від 05.06.2003 р. № 898-IV //Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №38. – Ст. 313
- 19.Закон України “Про заставу” від 02.10.1992 р. № 2654-XII //Відомості

Верховної Ради України. – 1992. – №47. – Ст. 642.

20. Закон України “Про фінансовий лізинг” від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №16. – Ст.68.

21. Закон України “Про Антимонопольний комітет України” від 26 жовтня 1993 р. № 3659-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – Ст. 472.

22. Закон України “Про судоустрій і статус суддів” від 10 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41-42, 43, 44-45. – Ст. 529.

23. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України [Текст] : у 2 т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. - 5-те вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2013.

Т. 1 / [Н. С. Кузнецова та ін.]. - 2013. - 831 с.

Т. 2 / [О. О. Кот та ін.]. - 2013. - 1117 с.

25. Плахтеєва В. І. Цивільне право України у поняттях і термінах [Текст] : слов.-довід. для ВНЗ / В. І. Плахтеєва. - Х. : Форт, 2013. - 209 с.

26. Цивільне право України (у запитаннях та відповідях) [Текст] : навч. посіб. : практикум : для студ. вищ. навч. закл. / [Матвійчук В. К. та ін. ; за ред. В. К. Матвійчука, І. С. Тімуша] ; Нац. акад. упр. - К. : ВНЗ "Нац. акад. упр.", 2013. - 347 с.

27. Матвеев П. С. Цивільне право (в схемах) [Текст] : навч. посіб. / П. С. Матвеев, В. І. Бірюков ; Нац. акад. внутр. справ. - К. : Алерта, 2013. - 255 с.

28. Мічурін Є. О. Цивільне право [Текст] : альб. схем : [посібник] / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. - 4-те вид., переробл. та допов. - Х. : Фактор, 2013. - 450 с. : схеми.

29. Цивільне право [Текст] : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014.

Т. 1 / [В. І. Борисова та ін.]. - 2014. - 655 с. -

Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.

30. Господарський кодекс України [Текст]. - К. : КМ Publishing, 2013. – 120 с.

31. Податковий кодекс України [Текст] : станом на 20 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. - Х. : Право, 2013. - 712 с.

32. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. №679-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29. – Ст. 238.

33. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. №2121-ІІІ // Відомості Верховної Ради. – 2001. – №5-6. – Ст. 30.

Інформаційні ресурси

[http //rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)

[http //www.kmu.gov.ua/mainestat.](http://www.kmu.gov.ua/mainestat)

[http //www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)

[http //www.mlsp.gov.ua](http://www.mlsp.gov.ua)

[http //www.dkrp.gov.ua](http://www.dkrp.gov.ua)

[http //www.ukrdzi.com.ua](http://www.ukrdzi.com.ua)

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Методичні вказівки для практичних занять і самостійної роботи студентів з комплексом практичних і тестових завдань, питань для самостійної роботи студентів і тематики рефератів, екзаменаційні білети.

(перелік засобів контролю успішності навчання студентів, які застосовуються: тести, екзаменаційні білети, тощо)

Розробники програми: доцент кафедри економічної теорії і права, к.ю.н., доцент Остапенко О.Г.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПБ розробників)

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, які набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Програма навчальної дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2-екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ затверджена наказом ректора за №__ від __.06.2015 р.